

Benvolguts/des conseller/res, membres del Parlament, entitats memorialistes, companys i professors d'altres instituts.

Volem donar les gràcies al Memorial Democràtic, al Parlament de Catalunya i, especialment, als membres de les entitats de la comunitat jueva a Catalunya que ens van rebre el passat 21 de novembre en aquest mateix espai.

A dia d'avui, l'estudi i la memòria de l'Holocaust és totalment necessari i ens ha de servir sobretot com a antídoto davant del creixement dels partits d'extrema dreta i la xenofòbia a Europa. Com a societat, el fet de recordar i aprendre sobre episodis passats de la nostra història, és vital per assegurar que fets tan horrorosos no quedin en l'oblit. L'Holocaust va ser una tragèdia que va afectar moltíssima gent i de cultures i orígens diferents. En total onze milions de persones. El seu gran abast i el fet que es produís al cor de l'Europa considerada civilitzada, va commocionar el món i va fer que per primer cop el 1948 es definís el concepte de genocidi amb l'objectiu de tipificar-lo com a crim contra la humanitat.

La comunitat jueva va ser segurament el col·lectiu cultural i religiós que numèricament i de manera més sistemàtica va patir aquell extermini. Però la tragèdia del poble jueu no era un fenomen nou. Per exemple, al nostre poble, a Castelló d'Empúries, des del segle XIII, per iniciativa comtal, hi hagué una important comunitat jueva, resident en el seu Call que va ser clau per fomentar la prosperitat a la vil·la durant l'època medieval. Tanmateix, a l'arribar la crisi del segle XV, els jueus del poble varen ser considerats culpables de totes les desgràcies que es vivien en aquell moment i van ser perseguits i expulsats definitivament de Castelló. Una demostració de racisme i d'antisemitisme que es repetí a moltes poblacions catalanes, i que és un exemple més de les moltes experiències tràgiques que ha hagut de superar la comunitat jueva durant els últims cinc cents anys.

I perquè aquest poble, amb la seva antiguitat i riquesa cultural ha patit tanta persecució al llarg de la història? és precisament la capacitat de mantenir la seva tradició i memòria, transmesa de generació en generació a través de la *Torah*, que l'ha fet resistir als règims autoritaris i uniformitzadors que els han volgut assimilar. A més, els jueus establerts a Europa van saber connectar perfectament amb els valors humanistes de la civilització occidental. Alguns dels principals pensadors i científics del segle XX van ser jueus o eren de família jueva. I va ser també, per aquest compromís amb el progrés i la modernitat que els nazis els volien exterminar. Hem de recordar el filòsof alemany Walter Benjamin, l'historiador francès Marc Bloch o l'escriptor italià Primo Lévi (supervivent a Auschwitz) que van patir directament, a la seva carn, el terror del tercer Reich.

A la 2ª guerra mundial, un dels grans aliats del feixisme va ser el silenci i la indiferència de molts països del món, entre ells, l'Espanya de Franco, gran aliada de Hitler. També alguns estats democràtics varen tancar les fronteres a molts exiliats jueus. Però, en canvi, sí que varen comptar amb l'ajuda i solidaritat de molts ciutadans de peu, que varen amagar persones jueves a casa seva tot i el risc que això suposava. A Catalunya, als anys quaranta va ser molt important l'existència de les xarxes d'evasió al Pirineu (també conegudes com les rutes de la llibertat), formades per ciutadans anònims, que varen ajudar a fugir molts exiliats de la França ocupada.

Com va dir l'historiador occità Pierre Vilar, que també va estar presoner en camps de concentració nazis, *"comprendre la història ens ha de servir per conèixer el present"*. Com a societat, hem de treure lliçons raonades d'aquell passat, com la de no quedar-nos indiferents davant de les injustícies. Quan els nazis varen iniciar el Programa d'Eugenèsia T4, consistent a assassinar els malalts i discapacitats, la reacció de protesta i indignació de la ciutadania alemanya, liderada pel bisbe de Münster, va aturar les matances.

Però va ser un cas aïllat. En general, la ciutadania europea no va saber reaccionar a temps. Fins i tot, els supervivents dels camps nazis han arrossegat el sentiment de culpa d'haver-se salvat i no haver fet més per aturar aquella barbàrie.

Per això, malgrat el profund dolor que provoca, és tan important preservar la memòria de l'Holocaust en actes com el d'avui. També és fonamental mantenir visitables els llocs on es produïren aquells fets i promoure'n visites escolars, ja sigui a Auschwitz, Mauthausen o la Maternitat d'Elna (que també acollí mares d'origen jueu) i Ribesaltes, al Rosselló. Perquè, en el fons, que fets tan greus no tornin a succeir depèn de nosaltres. Fins i tot, hem de ser fermes en la nostra realitat més propera, també a l'institut i a la universitat, i defensar els companys i companyes quan abusen dels seus drets.

No ens agradaria acabar aquest discurs sense fer una ferma condemna del conflicte actual de l'orient mitjà. Reclamem que immediatament s'aturi la guerra i es protegeixi a la població civil indefensa. Ens posem al costat de les víctimes, de totes les víctimes de tots els bàndols i volem afirmar rotundament que les matances indiscriminades i els crims de guerra, vinguin d'on vinguin, no tenen cap justificació.